

Vår saksbehandler
Frode Faraas 62442624

Vår dato
03.12.2013

Vår referanse
2013/2934-2/310

Tidligere dato
05.09.2013

Tidligere referanse

Til
Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Alminnelig høring - Forslag om nye krav til dokumentasjon og utveksling av geodata for ledninger og andre anlegg i grunnen

Bakgrunn

Forsvarsbygg viser til høringsnotatet datert september 2013. Forsvarsbygg har de senere årene hatt stort fokus på å få etablert nettinformasjonssystem, innmålingsinstrukser og rutiner slik at vi får etablert gode ledningsdata som kan benyttes innen forvaltning, drift og vedlikehold. Vi setter stor pris på at det nå blir satt større fokus og krav til dokumentasjon og utveksling av geodata for ledninger og andre anlegg i grunnen.

Kommentarer fra Forsvarsbygg

2.4 Ledningsdata er ikke enhetlig registrert

Forsvarsbygg er enig i at det har vært manglende koordinering av krav på nasjonalt nivå for geodata om ledninger i grunnen og dette medfører at det blir registrert på ulik måte og ulik nøyaktighet. Forsvarsbygg har vært pådriver for å få utarbeidet en felles innmålingsinstruks basert på SOSI 4.5 og vi er veldig glad for at Statens kartverk nå er i gang med å få dette på plass. En felles innmålingsinstruks vil være et langt skritt frem for å få en ensartet innmåling og registrering av egenskaper på ledningsdata, men da må det samtidig stilles krav om at den skal følges. Vi mener også at det må være krav om at dokumentasjon leveres på SOSI/GML-format etter SOSI Ledningstandard (Ag7b).

Det andre tiltaket som er svært viktig for få gode ledningsdata er krav om kompetanse til de som skal utarbeide og levere dokumentasjonen. Dette er ikke drøftet i høringsnotatet. I dag mottar Forsvarsbygg mye dårlig dokumentasjon og våre erfaringer tilsier at årsaken i stor grad skyldes manglende kompetanse hos mange av de som måler inn og utarbeider denne dokumentasjonen. På bakgrunn av dette så mener Forsvarsbygg at det må bli krav om sertifisering for de som skal dokumentere og måle inn ledninger i grunnen).

Postadresse Postboks 405 Sentrum 0103 Oslo	Fakturaadresse Fakturasenteret Postboks 4394 2308 Hamar	Telefon 815 70 400 Telefaks 23 09 78 03	E-postadresse post@forsvarsbygg.no Internett www.forsvarsbygg.no	Org. nr. 975 950 662 Bankkonto 4714 10 00280

8. Informasjonssikkerhet

I høringsnotatet er det drøftet en del problemstillinger rundt informasjonssikkerhet og tilgangskontroller. Det påpekes i høringen av en *«samordning av reglene for informasjonssikkerhet er imidlertid ikke en del av denne høringen og forutsetter at berørte myndigheter sammen diskuterer og kommer frem til omforente prinsipper for tilgangsnivåer»*.

En web-løsning som er skissert i dette notatet vil gi noen utfordringer da deler av informasjonen er å betrakte som gradert etter sikkerhetsloven §11 eller må skjermes på andre måter. Forsvarsbygg sitt nettinformasjonssystem forvaltes på vårt konfidensielle nettverk etter Sikkerhetsloven §13. Informasjon om ledninger i bakken som Forsvarsbygg eier og forvalter kan derfor ikke legges inn i en slik web-løsning og vi kan heller ikke oversende informasjonen til kommunene såfremt de ikke har sikkerhetsgodkjente løsninger og sikkerhetsklarert personell.

Forsvaret kan på bakgrunn av dette derfor ikke inngå en slik løsning som skissert i dette høringsnotatet. Dette gjelder både web-løsningen og oversendelse av dokumentasjon til kommunen som foreslått i kapittel 9.

8.1.5 Forsvaret.

I høringsnotatet står det at *«Forsvarsbygg har en åpen og en gradert eiendomsbase. Informasjon om Forsvarets ledninger i grunnen ligger i den graderte basen. Henvendelser om å få tilgang til informasjon om Forsvarets ledninger skal rettes til Forsvarsbygg»*. Forsvarsbygg ser behov for å presisere dette da Forsvarsbygg kun er eier og har ansvar for ledninger innen fagområdene energi, elforsyning, vann, avløp og oljeledninger. Forsvarssjefen med underliggende avdelinger har selv ansvar for ledninger innen tele- og datakommunikasjon. Henvendelser i forbindelse med for eksempel gravemeldinger og informasjon om ledninger tilhørende forsvarssektoren må derfor rettes til både Forsvarsbygg og Forsvaret.

8.3 Generell plikt til stedfesting og registrering ved legging av ledninger og andre installasjoner og anlegg i grunnen.

I høringsnotatet er det beskrevet at dagens utfordring er at ledninger i grunnen ikke er ensartet dokumentert. I tillegg er det ikke entydig hvordan data skal utveksles.

Forsvarsbygg mener situasjonen vil bli betydelig bedre ved å innføre tre krav:

- I. Ledningseier skal lagre og forvalte registreringene i et nettinformasjonssystem
- II. Ledningseier skal dokumentere nye ledninger i grunnen
- III. Det skal settes krav til formater og standard for utveksling av informasjon

Høringsnotatet legger vekt på at ledningsinformasjon skal tilgjengeliggjøres i offentlig kartverk og en web-tjeneste, men at tilgang til informasjon vil kreve autorisasjon. Dette er Forsvarsbygg svært skeptiske til av flere grunner:

- Enkelte ledningsanlegg utgjør ikke noen sikkerhetsrisiko isolert sett, men sammensatt med annen informasjon, fullstendighet eller mengden av informasjon som det her vil være snakk om, så vil dette kunne medføre at informasjonen totalt sett blir å betrakte som gradert etter sikkerhetsloven.
  - Forsvarsbygg stiller spørsmål om nytteverdien for en slik løsning. Hvis man forledes til å tro at denne databasen er fullstendig og uten feil så begår man en alvorlig feilvurdering. Fra vårt ståsted så kan den ikke brukes til gravemeldinger da man ikke kan være sikker på at all
-

informasjon ligger ute. En årsak til det kan være at informasjonen er gradert etter sikkerhetsloven og derfor ikke kan legges ut på ett ugradert nettverk. En annen årsak kan være at gamle ledninger ikke ligger inne i ledningskartet. Den som skal grave må derfor uansett kontakte ledningseierne for å forsikre seg om kvaliteten og fullstendigheten.

- Hvis den skal benyttes til prosjektering så vil informasjonen som er tenkt tilgjengelig heller ikke være god nok. Forsvarsbygg sine erfaringer er at kvaliteten på ledningsdata er svært variabel og som også høringsnotatet beskriver så er det store variasjoner i forhold til kvalitet og fullstendighet.

Forsvarsbygg sin anbefaling er at det bør etableres en løsning hvor tiltakshaver skisserer sitt område i for eksempel en web-løsning hvor på ledningseiere får frist til å gi tilbakemelding på om de har noe i grunnen. Ved behov så kan informasjonen utleveres på en standardisert måte.

8.3.1 Tiltak som foreslås omfattet av nye krav til stedfesting og registrering

Miljøverndepartementet foreslår at plikten til stedfesting og registrering etter kart- og planforskriften utvides til også å omfatte installasjoner som ledninger i grunnen, spuntvegger, betongfundamenter, kranfundamenter lysmastfundamenter. Forsvarsbygg savner en nærmere beskrivelse av hvor stor disse installasjonene skal være før registreringsplikten trer inn. Det er for eksempel i dag mange fundamenter som har svært begrenset utstrekning og som vil være krevende å få lagt inn i kartet samtidig som det vil være svært krevende å ajourføre.

Forsvarsbygg erfarer allerede i dag at det er store utfordringer i kommunen med å oppdatere bygg og annen situasjon oppdatert i forhold til nybygg og riving og stiller spørsmål om kost/nytteverdien med å registrere og oppdatere denne informasjonen i det offentlige kartgrunnlaget.

8.5 Krav til forvaltning av data om ledninger m.v i grunnen og utveksling av slike data til andre

Forsvarsbygg er helt enig med Miljøverndepartementet i at «*ledningseier selv skal forvalte sine originaldata. Det anses ikke hensiktsmessig at data blir lagret som originalversjon andre steder. Ledningseier er nærmest til å sikre kvalitet på data og en hver annen ordning anses å kunne redusere kvaliteten vesentlig*»

Forsvarsbygg ønsker derimot å påpeke at dette ikke er i samsvar med forslag til endringer i kart- og planforskrift §8a hvor det står at «*For tiltak som gjelder ledninger eller andre anlegg og konstruksjoner i grunnen, i vannsøylen eller på runnen skal underretning om plasseringen alltid sendes kommunen.*»

Forsvarsbygg mener at siste avsnitt i forslag til ny §8a bør lyde:

«Tiltakshaver som har etablert nettinformasjonssystem for registrering, dokumentasjon og forvaltning av ledninger i grunnen, behøver likevel ikke gi særskilt underretning til kommunen.»

Høringsnotatet setter krav til dokumentasjon av nye ledninger samt ledninger som tiltakshaver møter på ved legging av nye ledninger. Hvis en udokumentert ledning krysser de nye, skal den udokumenterte følges eller er det nok å markere krysningspunktet? Forsvarsbygg mener at pålegget om å registrere ledninger kun må omfatte det som er synlig og evt kun markeringspunktet og ledningstype hvis det krysser traseen.

Et annet forhold som ikke er omtalt i høringen er krav om registrering av ledninger som fjernes. Forsvarsbygg mener at det bør være krav om at dette blir registrert på lik linje med kondemnerte ledninger. På denne måten så kan en få oppdatert originaldataene når en får dokumentasjonen.

Oppsummering

1. Forsvarsbygg er fullt ut innstilt på å oppfylle forpliktelsene til registrering av ledningsinformasjon, men Forsvarsbygg ivaretar ansvar etter sikkerhetsloven og det vil være brudd på sikkerhetslovens bestemmelser å legge ut gradert informasjon ut på ugradert og/eller internettbasert system. Informasjon om de ledninger som Forsvarsbygg forvalter kan derfor ikke på noe vis inngå i en web-portal eller oversendes til kommunen. Forskriften tar ikke høyde for at en del informasjon om ledninger er sikkerhetsgradert informasjon og dette er en svakhet/mangel etter vårt syn.
2. Forsvarsbygg mener at siste avsnitt i forslag til ny §8a bør lyde: «Tiltakshaver som har etablert nettinformasjonssystem for registrering, dokumentasjon og forvaltning av ledninger i grunnen, behøver likevel ikke gi særskilt underretning til kommunen.» Bakgrunnen for dette er som beskrevet i pkt 8.5 «Ledningseier er nærmest til å sikre kvalitet på data og en hver annen ordning anses å kunne redusere kvaliteten vesentlig».
3. Forsvarsbygg er skeptisk til å etablere en web-portal for bruk i forbindelse med gravemelding, prosjektering og registrering av ledninger. Den vil ikke være fullstendig og kvaliteten på den informasjonen som tiltakshavere legger inn vil være av svært variabel kvalitet. Forsvarsbygg anbefaler at det i stedet bør etableres en løsning på nettet hvor tiltakshaver skisserer sitt område i for eksempel en web-løsning hvorpå ledningseiere får frist til å gi tilbakemelding på om de har noe i grunnen.

Forsvarsbygg mener til slutt at situasjonen vil bli betydelig bedre ved at det innføres følgende krav:

- a. Ledningseier skal lagre og forvalte registreringene i et nettinformasjonssystem
- b. Ledningseier skal dokumentere nye ledninger i grunnen. Innmålingsinstruks som er under utarbeidelse av statens kartverk skal følges.
- c. Krav om sertifisering til de som skal måle inn og dokumentere ledninger i grunnen
- d. Krav til formater og standard for utveksling av informasjon. (under utarbeidelse)

David Halvorsen

Direktør utleie eiendomsforvaltning
eiendomsinformasjon

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.
